

AVRUPA PARLAMENTOSU'NDA YENİ GÜÇ DENGELERİ*

**AB'YE ŞÜPHE İLE YAKLAŞANLARA VE ÇATI ADAYI
PRENSİBİNE RAĞMEN KÖKLÜ POLİTİK DEĞİŞİMLER
GERÇEKLEŞMİYOR**

DANIELA KIETZ VE NICOLAI VON ONDARZA

İÇİNDEKİLER

Hükümet ve muhalefette bir ayrılma yok	3
Büyük bir koalisyon yerine geniş ittifaklar	3
Kısmi kutuplaşma mümkün	4
İlımlı şüphelerde yön değişikliği	4
Özet	5

2014 Avrupa Parlamentosu (AP) seçimleri, AB politikalarını iki açıdan sarstı: Bir yandan, AB'ye şüphe ile yaklaşan partiler en yüksek oy artışını kaydederken, öte yandan AP, çatı adayı prensibini uygulamaya koyarak komisyonu daha önce olduğundan daha sıkı bir biçimde kendisine bağlayacak. Buna rağmen AB Parlamentosu yine kendinden öncekilerle benzer bir şekilde kurulacak: İçinde hükümet ve muhalefet dinamiği barındıran sabit bir koalisyon var olmayacak, aksine AB'ye şüphe ile yaklaşanların dışında kalacağı, Avrupa taraftarı partilerden oluşan çok daha geniş bir birlik olacak. Parlamento çoğunluğu, özellikle radikal güçlerin yükselişi nedeniyle merkezde olan eğiliminden sola doğru kayabileceken, entegrasyon sorunları ile ilgili olarak, yine konunun derinleştirilmesi için çaba sarf edecek.

2014 Avrupa seçimleri ilk bakışta AP'deki güç dengelerini açıkça yerinden oynattı. AB'ye köklü bir şüphe ile yaklaşan partiler dikkat çekici bir büyüme kaydettiler ve Ulusal Cephe gibi, kendi ilgili üye ülkelerinde yer yer en büyük güç haline geldiler. AB çapında bu kuvvetler neredeyse 100 sandalye sayısına ulaşıyorlar. Bunların hemen hemen yarısı sağ fraksiyonda Avrupa Özgürlük ve Doğrudan Demokrasi (EFDD) çatısı altında örgütlü ve diğer yarısı ise herhangi bir fraksiyona dahil değil. Buna yeni entegrasyon adımlarını desteklemeyen Avrupa Muhafazakar ve Reformcularının (EKR) 70 milletvekili ekleniyor. AP'nin diğer tarafında Avrupa solunun (GUE/NGL) milletvekili sayısı 35'ten 52'ye yükseldi.

Diğer taraftan merkezdeki Avrupa Halk Partisi (EVP, 274 sandalye sayısından 221'e düştü) ve Liberaller (ALDE, 83'ten 67'ye düştü) açıkça gerilerken, Sosyal Demokratik fraksiyon (S&D 191) ve Yeşiller (50) güçlerini hemen hemen aynı oranda muhafaza ettiler.

Bu yeni güç ilişkileri sadece seçimler ile açıklanamaz. Yeni güç ilişkilerinin oluşumunda, AP içinde 186 kişi ile temsil edilen partilerin arasındaki fraksiyon oluşturma ile ilgili yoğun müzakerelerin de payı var. Özellikle AB karşıtı fraksiyonlar kendilerini yeniden düzenlediler

Hükümet ve muhalefette bir ayrılma yok

AP içinde çoğunluk sağlama çalışmaları için ilk sınav, sıradaki komisyon başkanlığı seçimi olacak. AP seçimleri sonrası parlamento, bazı milliyetçi hükümetlerin itirazına rağmen, en büyük fraksiyonun

çatı adayı olan Jean-Claude Juncker'in görev için aday gösterilmesini sağladı. Böylece ilk defa görev, doğrudan AP seçimlerinin sonucu ile ilişkilendirilecek. En azından EVP, S&D ve ALDE sınırlı çoğunluk ilişkilerine dayanarak Juncker'i desteklemek için daha yoğun bir işbirliği içerisinde olacaklarını açıkladılar. Böylece birlikte oluşturulan bir program çerçevesinde, AP içinde Avrupa taraftarı olan bir çoğunluk garantilenecek.

Genelde iddia edilenin tersine bu durumdan, AP içerisinde milliyetçi parlamentoların modeline göre sabit bir hükümet ve muhalefet dinamiği oluşmayacak. Çünkü öncelikle, komisyon görevlileri, yine ulusal hükümetler tarafından kendi politik öncelikleri doğrultusunda aday gösterildikleri için, bir kurul olarak komisyon, partiler üstü bir niteliğe sahip olacak. Ve ayrıca, özellikle AB yasama süreci, komisyonun yasa önerisinden sonra parlamento ve üye ülkeler arasında olacak olan asıl müzakerelerin mecliste olmasına bağlı. Bu nedenle AP fraksiyonları için komisyonu devamlı destekleyecek sürekli bir koalisyonun içinde olmak cazip değil. Buna karşın, bazı durumlarda komisyona karşı söz sahibi olmak için konu odaklı değişken bir çoğunluk örgütlemek daha cazip. Bu nedenle EVP, S&D ve ALDE güncel olarak bütün yasama dönemi için bir koalisyon antlaşması yapmıyorlar ve Juncker'in seçimi için politik bir anlaşma yapıyorlar.

Büyük bir koalisyon yerine geniş ittifaklar

AP içerisinde çoğunluk oluşturma çalışmalarının merkezinde merkez politika partileri yer alacak. Zaten geçen yasama döneminde sandalye sayısının yüzde 55'ine sahip olarak gelecekte de mutlak çoğunluğu elde eden EVP ve S&D, birlikte yüzde 70'in üzerinde oy ile kendileri lehine karar aldılar.

Milliyetçi kanadın tersine sayısal olarak yeterli olan çoğunluğa rağmen büyüklerin işbirliği bu haliyle kalmayacak. İki fraksiyon da genelde mümkün olan en geniş çoğunluğa sahip olmak için çabalayacak. AP içinde böyle kapsamlı koalisyonlar gelenekseldir. Daha geçen seçim döneminde, EVP ve S&D'nin uzlaşma sağladığı konuların yüzde 90'ında ek olarak en az bir fraksiyon daha vardı. Bunun iki temel nedeni var:

Bir yandan önemli konularda parlamentonun geniş bir desteğe sahip olması, onun meclise ve komisyona karşı elinin güçlenmesinde belirleyici oluyor. Bu

nedenle iki büyük fraksiyon da, yasama sürecinde, AB bütçesi ile ilgili yasanın kabulü gibi yol gösterici kararlarda veya kurumsal yetkiler ile ilgili anlaşmazlıklarda genel olarak böyle büyük çoğunluklara ulaşmaya çabılıyor. Banka birliği ile ilgili çok tartışmalı olan yasa tasarısında bile AP içinde beş fraksiyondan ve 550'nin üstünde milletvekilinden oluşan bir koalisyon kuruldu.

Diğer yandan, buna ek olarak yeni yasama döneminde EVP ve S&D'nin mutlak çoğunluğu, toplamda —sadece— 412 vekil ile belirgin bir şekilde küçüldü. İçerisinde farklı seslerin olabileceği yüksek seviyede politik oylamalarda böyle yüksek bir çoğunluk her zaman yeterli olmaz. Bu nedenle parlamento içi müzakerelere bütün fraksiyonlar dahil olacaklar.

Bu konuda tek istisnayı, elde ettikleri büyümeye rağmen diğer fraksiyonlar tarafından uzlaşma arayışı dışında bırakılacak aşırı sağcı partiler oluşturuyor. Geçmişte olduğu gibi, bölünmeleri nedeniyle aşırı sağcı partiler AP içerisinde pek etkiye sahip olamayacaklar (bkz. SWP-Aktuell 7/2014). Bu yelpazede olan hemen hemen 50 milletvekili herhangi bir fraksiyona dahil değil. Bunun içinde, fraksiyon oluşturmada şimdilik başarısız olmuş olan Marine Le Pen ve Geert Wilders ittifakı da bulunuyor. UKIP, EFDD fraksiyonundaki işbirliğini güçlükle devam ettirebildi, fakat bu şüphesiz sağlam olmayan bir ittifak. Bir partinin dahi çekilmesi sonucunda fraksiyon oluşturmak için gerekli olan asgari şartlar ortadan kalkmış olacak. Ayrıca EFDD Beppe Grillos Movimento, 5 bölüme ayrılarak ittifakin zaten az olan dayanışmasını zor bir sınava tabi tuttu. Çünkü İtalyanlar sadece AB'ye daha az şüphe ile yaklaşmıyorlar, ayrıca ideolojik olarak daha çok Yeşil, Sol ve Sol Liberal yelpazede yer alıyorlar. EVP, S&D ve ALDE'nin aşırı sağcı AB karşıtlarını parlamentodan dışlamaya ne kadar önem verdikleri, EFDD'ye hiçbir kurul başkanlığı veya başkan yardımcılığı verilmesi ile ortaya çıkıyor.

Kısmi kutuplaşma mümkün

AB'ye şüphe ile yaklaşanlar arasında, aşırı sağcılar dışarıda kaldığı sürece, ilk bakışta yeni parlamento içinde sağ ve sol yelpazede oy mücadelelerinin olması, alışlagelmiş olanın tersine, bu defa mümkün gözüküyor. Böyle oylamalardan ALDE yarar sağlıyordu, çünkü EVP/EKR arasında bir taraf için oy kullanabilirken, S&D/Yeşiller/Sol arasında diğer taraf için oy kullanabiliyordu. Buna rağmen ikinci bir değerlendirmede bu türden kısmi bir kutuplaşma

her durumda mümkün olacak.

Çünkü yasama dosyalarının yaklaşık yüzde 80'i ilk oturumda basit çoğunluk ile kararlaştırılıyor. Aynı durum uluslararası sözleşme için de geçerli. Ortalama olarak milletvekillerinin yüzde 83,86'sı oylamalarda yer aldığı için pratikteki çoğunluk şartları açıkça 376 oy olan mutlak çoğunluktan daha aşağıda kalıyor. Yani ortalama olarak 315 oy basit çoğunluğu sağlamak için yeterli oluyor.

360 sandalye sayısına ulaşabilecek olan S&D, ALDE, Yeşiller ve Sol birlikteliği ile oluşturulacak olan bir ittifak her durumda çoğunluk sağlayabilir. Bu işbirliğini, S&D ve EVP arasındaki politik uzaklığın büyük olduğu ama S&D ve daha küçük üç partinin arasındaki uzaklığın aşılabildiği olduğu iki bölüme ayırmak da bir seçenek olabilir. Bu durum, örnek olarak çevre politikaları ile ilgili konularda, eşitlik politikalarında, iç politika ve adalet politikalarının temel haklar açısından hassas olan alanlarında geçerlidir. Genellikle ALDE böyle durumlarda merkez soldaki partilerle uyumluluk gösteriyor. Ayrıca burada ekonomi politikasının dışında Avrupa solu ile ortaklaşılan durumlar var.

Düzenleyici çoğunluk olarak böyle bir merkez sol işbirliği ancak istisnai durumlarda ortaya çıkacaktır. Fakat böyle bir işbirliğinin, — örnek olarak kişisel bilgilerin alışverişi ile ilgili uluslararası anlaşmada olduğu gibi — kısmi bir blokaj çoğunluğu işlevi görmesi düşünülebilir. Ama yalnızca böyle bir koalisyon seçeneğinin olması bile, merkez sol partilerine AP içinde bir uzlaşma için güç sağlar.

EVP, ALDE ve EKR'den oluşan bir merkez sol koalisyonu da 358 sandalye ile sayısal olarak çoğunluk olabilir. Partiler arasındaki kesişen noktalar arasında her şeyden önce iç pazar veya serbest piyasa gibi ekonomi politikası konuları var. Bu alan, hem ALDE'nin S&D'den ayrıldığı hem de AB'ye şüphe ile yaklaşan EKR'nin Avrupa politikasının bu konuda derinleşmesini desteklediği bir alan. Fakat kendisini yeni birlikteliği ile ana akım politikadan daha da ayıran EKR fraksiyonu ile işbirliği gelecekte zor oluşturulacak.

İlimli şüphelerde yön değişikliği

EKR'nin ilimli şüpheleri şimdiye kadar düzenli ve yakın bir şekilde AP içerisindeki müzakerelere dahil oluyorlardı. Fraksiyon, İngiliz muhafazakârlarının entegrasyon yanlısı EVP'den ayrılmaları üzerine 2009'da kuruldu. Fraksiyonun amacı özellik-

le Polonya Hak ve Adalet Partisi gibi Orta ve Doğu Avrupa partileri ile birlikte EVP'ye alternatif olan ve AB'ye şüphe ile yaklaşan bir fraksiyon oluşturmak-tı. Bazı EKR üyesi partiler yeni seçimlerde başarısızlıklar kaydettikleri için, fraksiyon kendisini yeni birlik ortaklarına açtı. Başarısızlıkla karşılaşan partilerin arasında Almanya için Alternatif Partisi ve sert AB karşıtlığı ile diğerlerinden ayrılan Danimarka Halk Partisi gibi aşırı sağcı partiler de yer alıyor. Aynı zamanda İngiliz Muhafazakârları AB sorunları ile ilgili tutumlarında radikalleşirken, Çek ODS gibi EKR üyelerinden ılımlı güçler de sandalye kaybettiler.

Avrupa kamuoyu ve politikasındaki bu sağ yükseliş nedeniyle EKR ile EVP arasında öncesinde olduğu gibi mesafe olacak. EKR özellikle aşırı sağcı partileri bünyesine alarak bir tabu kırılması yaşadı. Bu aşırı sağcı partiler her ne kadar bazı üye devletlerde gittikçe daha kabul edilebilir olsalar da, AP fraksiyonları arasında şimdiye kadar bu güçler ile işbirliği yapmak kesin bir yasak sayılırdı. EKR'nin birçok konuda EVP'nin ciddi bir müttefiki olduğu düşünülürse, artık bu işbirliği zorlaşacak. AP içi ayrılıkların büyümesi nedeniyle, münferit konularda sayısal olarak mümkün olan EVP, Liberaller ve EKR koalisyonunun oluşması oldukça zor. EKR yeni birlik ortakları ile 70 milletvekili sayısına ulaşmasına ve bununla üçüncü en güçlü fraksiyon olmasına rağmen bu sebepten dolayı parlamentodaki politik etkisini yitiriyor. Böylece, örneğin daha küçük olan ALDE fraksiyonu AP içindeki görev dağılımında genellikle EKR'den daha çok mevkiye sahip oldu.

Özet

Belirgin politik değişikliklere rağmen 8. Avrupa Parlamentosu'nun *modus operandi'si* (işleyiş biçimi) istikrarlı olarak betimlenebilir. Merkez politikada, içinde özellikle EVP, S&D ve ALDE'nin olduğu geniş ittifaklar, yasamayı eskiden olduğu gibi domine edecek ve bu sayede iktidar ve muhalefet dinamiği kurmak yönündeki her çabanın önüne geçecekler. Bu geniş ittifakın içindeki en büyük değişikliğin giderek çoğalan sol eğilim olduğu söylenebilir. Çünkü bir yandan karşılaştırıldığında en çok EVP düşüş gösterdi. Diğer taraftan EKR, sağ yükselişi nedeniyle bir ortak olarak inandırıcılığını yavaş yavaş yitiriyor. Fakat bu durum, son yıllardaki AB politikasının temel bileşenlerinin sorgulandığı anlamına gelmiyor. Yani parlamento çoğunluğu yine AB ve ABD arasındaki serbest piyasa anlaşması TTIP (Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı) ile

ilgili müzakereleri destekliyor. Fakat tüketici koruma ve şeffaflık konusu ile ilgili projedeki çekinceler daha ön planda olabilir.

Entegrasyonun geliştirilmesi ile ilgili olarak, ana akım partilerin geniş bir beraberlik içinde olmaları beklenebilir. Buna en güzel örnek, en büyük fraksiyonun adayı olarak Jean-Claude Juncker'in komisyon başkanlığı seçimi için çoğunluk oluşturma talebinin fraksiyonlar üstü bir biçimde desteklenmesiydi. Bu sayede politik öncelikler bir kenara bırakılarak Sol'dan EVP'ye kadar beş fraksiyon çatı adayı prensibini desteklediler.

Yani sağlam bir muhalefet ancak UKIP ya da Ulusal Cephe gibi sistem karşıtı partilerden beklenebilir. Fakat bu aşırı sağcı partiler politik doğrultuları nedeniyle parlamento çoğunluğu tarafından geçerli bir muhalefet olarak kabul edilmiyorlar, hatta kuvvetlenmelerine rağmen parlamento içi işlerden dışlanıyorlar. Böylece AP, Brüksel müzakerelerinde hareket kabiliyeti olan ve etkili bir aktör olmayı sürdürüyor.

Madalyonun diğer yüzü, sadece vatandaşların Avrupa seçimlerinde AB entegrasyonu yönündeki uyarı atışının AP içinde karşılık bulmaması anlamına gelmiyor; bundan ziyade AP'nin mecliste, kendi içlerinde AB'ye şüphe ile yaklaşan akımları gözeterek entegrasyon adımlarını frenleyen üye ülkeler ile çatışmalar yaşayacağı anlamına geliyor. Çünkü AP içinde olduğundan farklı olarak bazı başkentlerde AB'ye şüphe ile yaklaşanların sesleri oldukça yüksek çıkıyor.

KÜNYE

Friedrich-Ebert-Stiftung
Cihannüma Mahallesi Mehmet Ali Bey Sk. 12/D5
34353 Beşiktaş-Istanbul
Türkiye

Tel: +90 212 310 82 37
contact@festr.org
www.festr.org

Sorumlu: Felix Schmidt
© FES Türkiye, 2014

Çeviren
Bariş Canbakal

Bu yayında ifade bulan görüşler, Friedrich Ebert Derneği'nin görüşleri ile örtüşmek zorunda değildir.

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) yayınları FES'in yazılı onayı olmadan ticari amaçla kullanılamaz.

* Bu makale *Stiftung Wissenschaft und Politik -Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit SWP*'nin Temmuz 2014 tarihli *SWP-Aktuell 47* sayısında yayımlanmıştır. Orijinal metne şu linkten ulaşılabilir: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/aktuell/2014A47_ktz_orz.pdf